

Kamervragen n.a.v. het bericht

[Bijstand teruggevorderd vanwege ontvangen boodschappen van moeder \(schuldingo.nl\)](https://www.schuldinfo.nl)

2020Z25848

(ingezonden 29 december 2020)

Vragen van Jasper van Dijk (SP) aan de staatssecretaris van Sociale Zake en Werkgelegenheid over het veel te snel aanmerken van bijstandsgerechtigden als fraudeur

1 Wat is uw oordeel over het bericht: "Vrouw met bijstand krijgt boodschappen, 7000 euro teruggevorderd" (1)

2 Is het waar dat mevrouw 7.000 euro moet terugbetalen (plus 50 procent van het bedrag als boete) aan de gemeente Wijdemeren "omdat haar moeder af en toe boodschappen voor haar deed"?

3 Deelt u de mening dat deze aanpak (als onderdeel van de Participatiewet) compleet is doorgeschoten? Bent u bereid om te kijken naar een meer humaner beleid?

4 Is het waar dat de moeder de boodschappen deed vanwege de hoge vaste lasten van haar dochter? Erkent u dat u dáár naar moet kijken in plaats van een misplaatste fraudejacht ontketenen?

5 Is het waar dat de gemeente volgens de Participatiewet "verplicht" is om het hele bedrag terug te vorderen? Deelt u de mening dat de gemeente de ruimte moet krijgen om hierin anders te handelen?

6 Wilt u mijn voorstel overnemen zoals gedaan in het algemeen overleg van 10 december jl. zodat bijstandsgerechtigden een x-bedrag (bijvoorbeeld 1200 euro) per jaar als gift kunnen ontvangen, zonder als fraudeur te worden aangemerkt? Zo ja, wanneer komt u met een voorstel voor een dergelijke vrijlatingsregeling? (2)

7 Wanneer komt u met het onderzoek over de definitie van fraude, zoals toegezegd in het antwoord op mijn Kamervragen van 4 december jl.? Bent u bereid dit onderzoek zo spoedig mogelijk af te ronden? (3)

8 Erkent u dat de uitvoering van de Participatiewet pijnlijke overeenkomsten vertoont met de toeslagenaffaire? Hoe voorkomt u opnieuw een drama? Bent u bereid de Participatie-wet grootschalig te verbouwen, waarbij niet wantrouwen maar een humane uitvoering voorop komt te staan?

(1) Nos.nl, 28 december 2020, <https://nos.nl/artikel/2362361-vrouw-met-bijstand-krijgt-boodschappen-7000-euro-teruggevorderd.html>

(2) Algemeen overleg Armoede en schulden, 10 december 2020

<https://debatgemist.tweedekamer.nl/debatten/armoede-en-schuldenbeleid-14>

(3) Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020-2021, nr. 1004

2020Z25851

(ingezonden 29 december 2020)

Vragen van het lid Van Beukering-Huijbregts (D66) aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over het bericht 'Vrouw met bijstand krijgt boodschappen, 7.000 Euro teruggevorderd'

1. Bent u bekend met het bericht 'Vrouw met bijstand krijgt boodschappen, 7.000 Euro teruggevorderd'? 1)
2. Wat vindt u van dat bericht? Vindt u het niet onredelijk dat iemand in de bijstand die beetje hulp krijgt van bijvoorbeeld ouders in vorm van boodschappen daarvoor nu zo zwaar wordt gestraft?
3. Welk signaal kreeg de gemeente van het inlichtingenbureau? Is daar direct op gehandeld om een hogere terugvordering te voorkomen?
4. De gemeente heeft volgens de Participatiewet gehandeld en het hele bedrag teruggevorderd; had de gemeente hier ook anders kunnen handelen gegeven de wet? Bijvoorbeeld door af te zien van terugvordering over verleden?
5. Deelt u de mening dat deze straf een voorbeeld is van een afwezige menselijke maat? Kan bijvoorbeeld afgeweken worden van de Nibud-norm?
6. Is een gemeente verplicht ook nog 50 % boete bovenop een vordering te zetten? Zo ja, vindt u dat redelijk?
7. Biedt de wet voldoende ruimte voor maatwerk of moet er meer ruimte geboden worden bijvoorbeeld door beperkte ontvangst van hulp mogelijk te maken, door niet over verleden te sanctioneren en of door af te kunnen zien van een boete?

1) Nos.nl, 28 december 2020, <https://nos.nl/l/2362361>

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Jasper van Dijk (SP), ingezonden 29 december 2020 (vraagnummer 2020Z25848).

2020Z25852

(ingezonden 29 december 2020)

Vragen van de leden Peters, Sloopweg en Omtzigt (allen CDA) aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de terugvordering van bijstand.

1. Kent u het artikel 'Vrouw met bijstand krijgt boodschappen, 7000 euro teruggevorderd'? 1)
2. Deelt u de mening dat wanneer de inlichtingenplicht geschonden wordt, de gevolgen voor betrokkenen dermate groot kunnen zijn dat iemand wellicht nooit meer schuldenvrij door het leven zal gaan?
3. Deelt u de mening dat de nadelen van de terugvordering voor een persoon in verhouding tot het doel er van onevenredig groot kunnen zijn?
4. Hoe weegt u de beleidsruimte van de gemeente om in dit geval en vergelijkbare gevallen tot maatwerk te komen?
5. Hoe weegt u de beleidsruimte van gemeenten om het doneren van voedselpakketten door vrienden en familieleden tot een bepaalde hoogte toe te staan?
6. Bent u het ermee eens dat ook pakketten van de voedselbank, kledingbank en andere instellingen ter bestrijding van armoede technisch gezien een waarde vertegenwoordigen? En wat is volgens u het verschil tussen pakketten die door familieleden worden gedoneerd en pakketten die door de voedselbank worden verstrekt?
7. Bent u het ermee eens dat bijstandsgerechtigden het risico lopen dat gemeenten afhankelijkheid van de voedselbank laten vallen onder de inlichtingenplicht binnen de Participatiewet?
8. Zo ja, deelt u de mening dat gemeenten in verordeningen vast zouden moeten leggen dat de waarde van dergelijke pakketten in het licht van de Participatiewet op nul vastgesteld zouden moeten worden?
9. Hoe weegt u in dit licht de uitspraken van het NIBUD, waaruit blijkt dat het voor bijstandsgerechtigden zonder extra ondersteuning überhaupt niet mogelijk is om rond te komen?

10. Wit u tot slot, mede ook naar aanleiding van het rapport Ongekend Onrecht, binnen twee weken een inventarisatie maken van wetsartikelen en regelingen die in de praktijk evident te hard kunnen uitpakken, waardoor mensen snel in een neerwaartse spiraal terecht kunnen komen en daarbij zeker de Participatiewet, het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) en het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV) te betrekken? Wilt u het resultaat van deze inventarisatie, samen met mogelijke verbeteringen aan de Kamer doen toekomen?

11. Kunt u deze vragen één voor één en voor 14 januari a.s. beantwoorden?

1) Nos.nl 28 december 2020, <https://nos.nl/artikel/2362361-vrouw-met-bijstand-krijgt-boodschappen-7000-euro-teruggevorderd.html>

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Jasper van Dijk (SP), ingezonden 29 december 2020 (vraagnummer 2020Z25848) en van het lid Van Beukering-Huijbregts (D66), ingezonden 29 december 2020 (vraagnummer 2020Z25851)

2021Z00230

(ingezonden 8 januari 2021)

Vragen van de leden Gijs van Dijk (PvdA) en Renkema (GroenLinks) aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over het bericht dat een vrouw 7.000 euro plus een boete moet terugbetalen omdat zij boodschappen kreeg van haar moeder

1. Heeft u kennis genomen van het bericht 'Vrouw met bijstand krijgt boodschappen, 7.000 euro teruggevorderd'? (1)
2. Deelt u de opvatting dat de bijstand onvoldoende inkomen biedt voor een fatsoenlijk bestaan? Zo nee, waarom niet?
3. Deelt u de mening dat het bieden van hulp aan familie, vrienden en vreemden eerder beloond dan bestraft zou moeten worden? Zo nee, waarom niet?
4. Uit welk artikel of element van de wetsgeschiedenis volgt dat een wekelijkse tas met boodschappen moet worden aangemerkt als een op geld waardeerbaar voordeel en als onderdeel van het inkomen van mensen die een uitkering krijgen?
5. Op welke wijze wordt precies berekend hoeveel op geld waardeerbaar voordeel deze persoon heeft genoten?
6. Sinds wanneer schrijft wetgeving voor dat giften of hulp volledig moeten worden aangemerkt als inkomen dat dient te worden gekort op de bijstandsuitkering?
7. Hoe verklaart u dat steun in natura, zoals een tas boodschappen, moet worden verrekend met de uitkering, terwijl dit de kern vormt van het gemeentelijke armoedebeleid?
8. Welke beleidsvrijheid hebben gemeenten om steun in natura te verrekenen met de uitkering? Waarom worden voedselpakketten van de voedselbank doorgaans niet aangemerkt als een op geld waardeerbaar voordeel?

9. Ontvangt u signalen dat gemeenten voedselpakketten van voedselbanken wel degelijk aanmerken als een op geld waardeerbaar voordeel? Vindt u dat wenselijk? Zo nee, wat ga u daaraan doen?

10. Vindt u dat deze casus aantoont dat wet- en regelgeving moeten worden aangepast zodat mensen niet worden geconfronteerd met hoge terugvorderingen en boetes als zij hulp van familie ontvangen?

11. Bent u bereid giften tot 1.200 euro vrij te stellen van de inlichtingenplicht? Zo nee, waarom niet?

12. Nu de gemeente aangeeft de zaak opnieuw te bekijken, van welke bevoegdheden kunnen gemeenten gebruik maken om maatwerk te bieden aan ontvangers van uitkeringen, zowel in het algemeen als specifiek voor deze casus?

13. Kunt u aangeven hoe vaak gemeenten gebruik maken van mogelijkheden maatwerk te leveren?

14. Op welke verschillende wijzen organiseren gemeenten uitzonderingen?

15. Deelt u de analyse dat gemeenten een financiële prikkel hebben om geen maatwerk te leveren, daar zij worden geconfronteerd met extra uitgaven? Zo nee, waarom niet?

16. Wanneer is besloten tot een bekostigingsmodel waarbij gemeenten besparingen op de uitgaven aan de bijstand mogen aanwenden voor andere doeleinden? Wat was daarvoor de precieze motivatie?

17. Hoeveel vergelijkbare casussen - waarbij een hulp van familie, vrienden of vreemden leidt tot hoge terugvorderingen - zijn er jaarlijks?

18. Komt het voor dat gemeenten bij u aangeven deze situatie onwenselijk te vinden? Zo ja, hoe vaak per jaar, en welk antwoord geeft u hen?

19. Is uw ministerie betrokken geweest bij deze casus, dan wel bij het verzamelen en verstrekken van signalen, het nemen van het besluit tot terugvorderen, of bij de rechtszaak? Zo ja, wanneer en waarom precies?

20. Klopt het dat uit de Fraudewet-SZW, die in 2012 is ingediend, ertoe leidt dat gemeenten geen beleidsvrijheid hebben om een terug te vorderen bedrag te matigen, maar dat alleen mogen doen in het geval van dringende redenen? Zo ja, uit welk wetsartikel volgt dit en wat was daarvoor de

argumentatie? Zo nee, waaruit volgt dit dan wel?

21. Hoe vaak komt het voor dat gemeenten besluiten terugvorderingen te matigen, op hoeveel casussen jaarlijks?

22. Bent u van mening dat het proportioneel is een boete op te leggen ter hoogte van 50 procent van het terug te vorderen bedrag, omdat de inlichtingenplicht zou zijn geschonden?

23. Welke wettelijke mogelijkheden heeft de gemeente om de sanctionering te matigen en op grond van welke wetsartikelen? Zou het in dit geval ook mogelijk zijn geweest om deze persoon een waarschuwing te geven?

24. Klopt het dat de Fraudewet-SZW in 2016 is gewijzigd om te waarborgen dat sancties in verhouding staan tot de mate van verwijtbaarheid? Welke wijzigingen zijn precies aangebracht?

25. Wanneer gaat u het onderzoek naar de proportionaliteit van terugvordering en sancties in de sociale zekerheid aan de Kamer zenden, naar aanleiding van de aangenomen motie Gijs van Dijk?

(2) Bent u bereid deze en vergelijkbare casussen daarbij te betrekken?

26. Kunt u de werkwijze van het Inlichtingenbureau nader toelichten? Wanneer is dit bureau opgericht en met welke redenen? Met welke organisaties werkt het Inlichtingenbureau samen? Welke gegevens worden gedeeld, en met wie? Hoe vaak vinden onderzoeken plaats op basis van signalen van het Inlichtingenbureau? Hoe vaak leidt dit tot terugvorderingen en met welke hoogte?

(1) NOS, 28 december 2020, 'Vrouw met bijstand krijgt boodschappen, 7.000 euro teruggevorderd' (<https://nos.nl/artikel/2362361-vrouw-met-bijstand-krijgt-boodschappen-7000-euro-teruggevorderd.html>)

(2) Kamerstuk 35374, nummer 15